

TOPLUMSAL CİNSİYET BAĞLAMINDA SOSYAL MEDYADA KURULAN BENLİK İNŞASININ TEMSİLİ*

Gülsüm ÇALIŞIR**

Fatma OKUR ÇAKICI***

ÖZET

İçinde yaşadığımız toplum kadına ve erkeğe farklı farklı görevler yüklemektedir. Bu farklılıklar, farklı sorumluluk ve görevleri de beraberinde getirmektedir. Bu durum, biyolojik anlamdaki “cinsiyet” kavramının sınırlarını aşarak, yeni bir durum olan “toplumsal cinsiyet” kavramının ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bu kavramdan daha da yeni olan bir başka kavram da “sosyal medya”dır. Günümüzde pek çoğumuzun bir iletişim aracı olarak kullandığı sosyal medya, aynı zamanda bir kimlik inşası aracı görevi de görmektedir. Söz konusu mecralarda, özellikle de Facebook’ta, dilediğimiz gibi hesaplar açabilmekte ve kendimize göre bunları kurgulayabilmekteyiz. Zira sosyal medya, bireylere yeni yeni benlik alanlarının inşasını kurgulama fırsatı sunmaktadır. Söz konusu durum, toplumsal cinsiyet bağlamında da farklı temsilleri ortaya çıkartmaktadır.

Bu çalışmada Gümüşhane Üniversitesi öğrencileri arasından seçilen 5 kız, 5 erkek öğrencinin sosyal medya aracı olarak kullandıkları Facebook hesaplarında nasıl bir profil yapılandıkları, profillerinin görünürlükleri, doğruluk durumları, görsel ve sözel olarak kendilerini nasıl sundukları; yani nasıl bir benlik inşası gerçekleştirdikleri yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla öğrenilmiştir. Görüşmelerde kadının toplumda ezilen, ikinci sınıf vatandaş olduğu, hor görüldüğü; ama aslında böyle olmaması gerektiği yönünde bilgiler elde edilmiştir. Türkiye gibi ataerkil bir toplumda kadın erkek arasında başta cinsiyetten kaynaklı sonrasında da toplumsal cinsiyet bağlamında ciddi farklar olduğu anlaşılmıştır. Öğrencilerin yüzde 50’sinin dikkat çektiği bir nokta da kadının özellikle Facebook üzerinden yaptığı paylaşımlarda eğer onanan bir paylaşım yapmıyorsa, kolaylıkla olumsuz sıfatlarla adlandırılabilirdiği gerçeğidir. Özellikle kız öğrencilerin ifadelerinden yola çıkılarak toplumun değer yargılarından bağımsız hareket edemedikleri, kendilerini kısıtlanmış olarak hissettikleri ve kendilerine özgürlükçü bir alanın sunulmadığı, dolayısıyla da Facebook’ta bir kimlik inşası

* Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Yrd. Doç. Dr. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, El-mek: gulsumcalisir@gumushane.edu.tr

*** Yrd. Doç. Dr. Gümüşhane Üniversitesi İİBF Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, El-mek: fatmaokur80@hotmail.com

kurgularken rahat davranamadıkları bilgisine ulaşılmıştır. Böylelikle çalışmada elde edilen sonuçlar ışığında sosyal medyada toplumsal cinsiyetin nasıl temsil edildiğine ilişkin bilgilere ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Cinsiyet, Sosyal Medya, Facebook, Benlik İnşası, Temsil.

REPRESENTATION OF INDIVIDUALITY CONSTRUCTION ESTABLISHED IN SOCIAL MEDIA IN THE CONTEXT OF GENDER

ABSTRACT

The society we are living in is charging men and women with different roles and functions. These differences bring about different responsibilities and duties. This situation generates a “social gender” concept beyond the limits of the biological notion of “gender”. The new media of communication of “social media” is serving also a function of identity construction. Social media, in particular *Facebook*, enable us to open virtual accounts and to construct these as it pleases us. Social media presents us new opportunities as areas for fictional personality construction. This situation enables also different representations in means of social gender.

The study used semi-structured interviews with five female and five male students of the Gumushane University to explore how they constructed their Facebook profiles, the visibility and authenticity differences of their profiles, their visual and verbal self-presentations, in short, what kind of individuality construction they are performing. Learnings in the direction that women were second class citizens who were under pressure and insulted; but actually that wasn't what to be done are obtained during the conversations. It had been understood that in a patriarchal society like Turkey, there were serious differences sourced from sex in the first place, and then within the context of gender, between men and women. Also another point that 50% of the students drew attention is the truth that if the shares the woman did especially over Facebook weren't affirmed; then that woman could be named with negative attributes easily. Moving especially through the expressions made by female students, knowledge that they couldn't move out of the value judgements of the society, felt themselves restricted, and no libertarian area was left for them, and so they couldn't act peaceful while editing an identity construction in Facebook. The obtained findings shed light on the individuality representation process on the social media.

STRUCTURED ABSTRACT

Society we live in loads men and women with different charges. These differences also bring together different responsibilities and. Exceeding the context of “sexuality” in biological meaning, this occasion had led a new occasion named “gender” occasion to emerge. Another context more recent than this one is “social media”. Today, social media

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/10 Summer 2015

that many of us used as a communication means works also as a individuality construction tool. In the mentioned mediums, especially in Facebook, we can open accounts as we wish and we can edit them according to ourselves. Yet, social media offers individuals opportunity to edit the construction of new and new individuality areas. The mentioned case makes out different representations in the context of gender.

There are some clothes expected to reflect our identity which society mowed for us and wanted us to wear. Again we aren't approved by society, are exposed to ugly attributions, and are alienated from society in the moments we didn't wear those clothes or act as society expected from us. Especially in the context of gender, women are expected to act like men and men like women. It is expected from us to accomplish without delay the responsibilities and the charges culturally transferred from yesterday to today. Otherwise we become "the other". As this occasion is interpreted in the context of gender, it remembers us that the reality that we shouldn't digress the identities mowed for us, if not it was urgent for us to meet with social and neighborhood pressure stood just beside us. We try to implement an individuality construction belonging to us and expose it in our lives in the context of these constraints and pressures. Considering these ideas, it had been concerned how young ones implement an individuality construction over Facebook which was seen as the most popular communication means recent days and it had been aimed to make a study like this to dispute this concern.

In this study headed "Representation of Individuality Construction Established in Social Media in the Context of Gender", semi-structured conversations had been made with 10 students including 5 girls and 5 boys aged 19 to 25 who studied in various faculties and higher education institutions of Gümüşhane University and that an equality in percentage rate was taken into consideration. Informations about visibility of students' personal Facebook accounts, what kind of profiles they constructed, their accuracies, how they presented themselves visually and orally; that is what kind of individuality constructions were implemented by them and how they represented this in the context of gender had been reached in the conversations.

Considering the informations given by conversated students within the scope of the study, it had been understood that Facebook was much rather as means of getting information. Because, students had mentioned that they had chance to speak with their friends and families who they didn't speak with, through Facebook, and followed the agenda of Turkey and the world from there.

Students telling that they liked to commentate through Facebook generally, had told that they did "like" photos of themselves and their friends, news and articles about football and political issues. In these statements, it is possible to evaluate boys' tendency to political issues as an extension of gender. As a matter of fact, the one speaking on politics is mostly the dad in homes and this job is generally shown as a specification attributed to the man. Of course there are exceptions; however, it is attracting attentions that girl students weren't so interested in politics and football. This also is perceived as a consequence of

---

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/10 Summer 2015

reflection of gender difference between boys and girls over their preferences.

Considering gender, it is remarkable that conversated students made a positive discrimination on the side of women. Informations towards women's being second class citizens under pressure, but actually this shouldn't be like that had been obtained in conversations. In a patriarchal society like Turkey, it is obtained from declarations of the students that there were serious differences between man and woman firstly sexuality sourced and then in the context of gender. It had been understood again from the thoughts students stated that informations society sociologically transferred us from yesterday to today reflected over students' minds and somehow transferred to them through their families or the environment they lived in. And another point 50% of the students point out is the reality that woman could easily be named with negative attributions especially if she doesn't make a share in the shares she did through Facebook. Emphasizing that education had great charge in eliminating these judgements, a female student especially had stated that prejudices could just be overcome through education.

During the study, interesting results had been reached in the informations how identities formed on Facebook were constructed and what kind of issues came forward meanwhile. Yet, especially expressions stated by student G (Girl, 19) had been seen important as they were different than the others. This student had told that she couldn't have opportunity to express herself on her Facebook page freely as she wished, and this occasion prohibited her to exactly reflect her own identity on her personal Facebook page, because she felt neighborhood pressure intensely on herself. As such, she stated that there were differences between her identity in real life and the one she edited on Facebook. However, other students stated that extensions of their identities in real life had resemblances in Facebook, too. But there is a conspicuous point in the conversations done with the students that it didn't matter they said that they were the same person in both two mediums, they actually overrated how they were perceived by the others in the individuality construction they built in Facebook and tended to edit an identity approved by society.

In the scope of conversations, also their thoughts about gender concept had been asked to the students. Actually, noteworthy results had been obtained in this question asked in terms of its supporting the goal of the study. The statements that Ç (Girl, 21) stated as "... *The one who taught me wasn't society or the books I read or any other thing. That was my mommy first, then my creation. I am like that since childhood.*" were interpreted as the sign that gender roles were transferred to us through culture in the obtained informations. It is possible to evaluate Ç's words as an important statement in terms of its showing that presenting a traditional character, gender concept was transferred to the next generation through generations.

Likely, also the statement of a male student A (Boy, 23) that some words and behaviours weren't proper for women and girls is evaluated as the expression of this kind of informations transferred to him from his family and the society. Expressing the behaviours and words which

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/10 Summer 2015

shouldn't be done by man and woman according to him as behaviour models mowed by society for man and woman were concerned by the words "... We can see that a woman, too, plainly share anything a man did. To me it is wrong for a woman to share these ... I think a woman should have more feeling of shame than a man. She shouldn't write indecent things. ... A girl shouldn't do the things mostly suitable to man in society.", A had expressed his thoughts about women and girls. In these expressions of A, approaches in the context of gender shows that needle was on minus on behalf of women and girls. It is possible to say that a sexist discourse came forth in this sense.

In he light of the informations obtained in the conversations done with students with the goal to be able to determine the situation relating to how an individuality construction was built in Facebook in the context of gender, it had been understood that it was possible to see the extension of sexuality in all shapes. It had been understood especially from the expressions of girl students that they couldn't move independent from society's value judgements and felt themselves cornered and no liberal area was offered to them, and so they couldn't act contendedly while editing an individuality construction.

With this study, informations related with how gender was represented on Facebook had been obtained through a semi-structured conversation method. With this feature, this study seems precious in respect to its advising to the studies that will be done after it. Advancing the informations they will obtain from this study, researchers working with the same issue can carry out another study which they could use both quantitative and qualitative informations at the same time.

Key Words: Gender, Social Media, Facebook, Individuality Construction, Representation.

Giriş

Cinsiyet, doğal olarak belirlenen biyolojik bir durumdur. Toplumsal cinsiyet ise, değişik kültürler tarafından farklı bir biçimde inşa edilen kültürel bir durumdur. Marshall'a (2003: 407) göre sosyolojide kimlik, insanın kendi benlik duygusuna, kendi hakkındaki duygu ve düşüncelerine atf yapılarak kullanılmaktadır. Benlik kavramı, bireyin toplumda değerli veya onaylanan olma özelliklerinin bütünüdür. Onaylanma durumu, benliğin bir uzantısıdır. Sosyal medya ile bireyler, mevcudun yanı sıra yeni benlikler inşa edebilmektedir. Sosyal medya; bireylere, yeni bir "benlik alanı" sunmaktadır (Çalışır, 2014: 176). Toplumsal cinsiyet, bize atfedilen kadın ya da erkek gibi davranmayı öğrenmekten daha fazlası anlamına gelmektedir. Gün içinde sergilenen pek çok eylemde cinsiyet, toplumsal olarak yeniden üretilmekte ve yeniden kurgulanmaktadır (Giddens, 2000: 104).

Bu çalışmada Gümüşhane Üniversitesi öğrencileri arasında rastlantısal olarak seçilen 5 kız, 5 erkek öğrencinin sosyal medya aracı olarak kullandıkları Facebook hesaplarında nasıl bir profil yapılandıkları, profillerinin görünürlükleri, doğruluk durumları, görsel ve sözel olarak kendilerini nasıl sundukları; yani nasıl bir benlik inşası gerçekleştirdikleri yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla öğrenilmiştir. Böylelikle çalışmada elde edilen sonuçlar ışığında öğrencilerin kişisel Facebook sayfalarında toplumsal cinsiyetin nasıl temsil edildiğine ilişkin bilgilere ulaşılmıştır.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/10 Summer 2015

Toplumsal Cinsiyet

Türkçe’de kullanılan “*cinsiyet*” kelimesini tanımlamak için İngilizce’de “*sex*” ifadesi kullanılmaktadır. Yine İngilizce’de “*gender*” olarak kullanılan ifadenin Türkçe’deki en uygun anlamı “*toplumsal cinsiyet*” olarak görülmüştür. Toplumsal cinsiyet kavramının kökeni 1970’lere dayanmaktadır (Pilcher ve Whelehan, 2004: 56). Türkçe’de böylesi bir ayrıma gidilmiş olması, iki kavramın arasındaki farklılıkların daha çok göz önünde bulundurulmasını sağlamıştır (Yaşın Dökmen, 2004: 3).

Batıda kişilerin biyolojik özelliklerini gösteren *sex* kelimesi, dilimizde daha çok cinsellik, cinsel davranış ve cinsel ilişki anlamlarında kullanılmaktadır. Böylelikle toplumsal ve biyolojik kimliği ayırt ettiği söylenen cinsiyet kavramına yüklenen anlamlar zamanla artarak çoğalmıştır. Ökten’e göre (2009: 303) cinsiyet ve toplumsal cinsiyet arasındaki ayrım, kadın ve erkek bedeninin kültürel inşası olarak tanımlanabilir. Scott (2007: 11) da toplumsal cinsiyet kavramının, kadınlar ve erkekler arasındaki toplumsal ilişkileri düzenlemek için kullanıldığını ve kadınlarla erkeklere ilişkin uygun rollerin toplumsal olarak üretildiğini ifade eden “*kültürel inşalar*” olduğuna dikkat çekmektedir. Ancak kadın ve erkeğin ne olduğunu tanımlamak ise bu kadar kolay değildir. Toplumsal cinsiyet, biyolojik cinsiyetten farklı olarak toplumsal ve kültürel olarak belirlenen, içeriği toplumdan topluma değiştiği gibi tarihsel süreçte de değişime uğrayan cinsiyet konumu olarak değerlendirilebilir. Nitekim Outhwaite (2003: 252) de toplumsal cinsiyetin kültürel değerlere, zaman ve yere göre değişiklik gösterebildiğine dikkat çekmiştir.

Uzun yıllar boyunca toplumda kadına ve erkeğe atfedilen farklı özellikler, roller ve statüler cinsiyet temelli olarak belirlenmiş ve bunların değiştirilemez olduğuna yaygın şekilde inanılmıştır. Bhasin (2003: 19), cinsiyet ve toplumsal cinsiyet arasındaki farkın kadınların, erkeklerin egemenliği altındaki ikincil konumlarını, onların anatomilerine bağlayarak açıklamaya çalışan yaygın kanı ile mücadele edilmesi olarak tanımlamaktadır.

Firestone insanlığın en temel çelişkisinin cinsel eşitsizlik olduğunu belirterek, kadının ikinci sınıf olmasını, onun doğurma özelliğine bağlamıştır. Connell de, toplumsal cinsiyetin biyolojik cinsiyetten farklı olarak, kadın ve erkeğin sosyo-kültürel açıdan tanımlanmasını ve toplumun bu iki cinsiyeti ayırt etme şeklini anlatmak için kullanılan bir ifade olduğunu belirterek, söz konusu kavramın etkisinin toplumun her alanına yansıdığını vurgulamıştır (Firestone (1993: 210) ve Connell (2002: 34)’den aktaran: Kahraman ve diğerleri, 2014: 813).

Toplumsal cinsiyet, toplumun kadın ve erkek için uygun gördüğü değer yargılarını, rolleri ve beklentileri işaret etmektedir. Kadın ve erkek; yaradılışları, özellikleri, dış görünüşleri, duyu ve düşünceleri, yeti ve yetenekleri, hatta kişilik özellikleri itibariyle birbirlerinden farklıdırlar. Bu durum, onların biyolojik cinsiyetlerinin farklılıklarının bir uzantısıdır. Henslin (2003: 289), her toplumun kadına ve erkeğe farklı cinsiyet rolleri biçtiğini ve bu cinsiyet rollerine uygun davranış modeli sergilemeyenlerin toplumca ayıplandığını ve dışlandığını ileri sürmektedir.

Kadın ve erkek cinsiyet rolleri birtakım davranış, beklenti ve görevlerle ilişkilidir. Söz konusu bu beklenti ve görevler her iki cinsin toplumsallaşma süreci içinde doğuştan beri var olan bir durumdur. Kadın ve erkeğe uygun davranış modelleri toplum tarafından öğretilmektedir. Pasiflik, tevazu, uysallık kadına biçilen değerlerken; cesaret, şiddet, güç ise erkeğe biçilen bir değerdir (Oglesby ve Hill, 1993: 720). Bir başka deyişle kadın; evde çocuklara bakan, temizlik vb. ev işleri ile uğraşan, gerek kendisi için (özel bakımı için gerekli kozmetik vb. ürünler) gerekse evin gideri için gerekli olan alışverişini yapmakla yükümlü olan daha edilgen bir konumda iken, erkek; evin geçimi için para kazanan, iktidarı elinde bulunduran, eşini ve çocuklarını koruyup kollayan etken konumdadır. Bu bağlamda toplumsal cinsiyet olgusunu, toplumun bizden beklediği davranış modelleri olarak tanımlamak mümkündür. Toplumsal uyumun devamlılığını sağlamak adına her kadın ve erkek,

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/10 Summer 2015

kendisine biçilmiş ve yine kendisinden beklenen davranış modellerini kurgulamak durumundadır. Yani kendisinden bekleneni yapmakla yükümlüdür.

Butler (2009: 75) toplumsal cinsiyeti; eril ve dişilin toplumsal cinsiyetin içerdiği hormonal, kromozomal, ruhsal ara formlarla birlikte üretilmesi ve normalleştirilmesinin gerçekleştirildiği aygıt olarak tanımlamaktadır. Cinsiyet, gerçek ya da cinsel olarak olgusal denilen şeylerin bedenlerin benzemeye zorlandığı; ama başarılı olamadığı fantastik inşalar, yanılısamlar olarak düşünüldüğünde toplumsal cinsiyet kavramı anlamını yitirmektedir (Butler, 2008: 238). Butler'ın bu söyleminden ataerkillik ve politik iktidarın amaçlarına hizmet eden bu kavramın ideolojik anlamsal yüküyle düşünüldüğünde, tehlikeli sonuçlara yol açabileceğini söylemek mümkündür.

Toplumsal cinsiyet kavramına ilişkin yukarıda yapılan tüm tanımlamalardan yola çıkılarak şöyle bir sonuca ulaşmak mümkündür: Toplum içinde kadınlarla erkeklerin konumlarının; cinsiyetlerinin (biyolojik farklılıklarının) bir uzantısı olarak değil, toplumsal ve kültürel olarak belirlendiği anlaşılmaktadır. Kadınların ve erkeklerin konumlarını belirleyen ana etmeler arasında toplumun onlar için biçtiği roller, beklentiler ve sorumluluklar bulunmaktadır. Bu durum, toplum tarafından edilgen duruma dönüştürülen kadınların kaynaklara ve fırsatlara ulaşması adına olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir.

Sosyal Medya, Facebook ve Benlik İnşası

Kullanıcı tarafından oluşturulan içeriğin internet kullanıcıları arasında paylaşıldığı ve daha fazla etkileşim ortamı sunulduğu çevrimiçi uygulamalar “sosyal medya” olarak tanımlanmaktadır. Sosyal medya; insanların birbirleriyle içerik, fikir, deneyim ve bakış açılarını paylaştıkları çevrimiçi ortamlar, uygulamalar, teknolojiler ve topluluklar olarak isimlendirilebilir. Söz konusu içerikler fotoğraf, video ve metinsel yorumlardan oluşabilir. Etkileşimi, işbirliğini ve içerik paylaşımını kolaylaştırmak için çevrimiçi uygulamalar, platformlar ve medya kullanımı gibi özellikler sosyal medyayı ortaya koymaktadır (Öztürk, 2013: 122).

Sosyal medya, zaman ve mekan sınırlaması olmadan paylaşım, beğeni ve yorum yapmanın mümkün olduğu bir iletişim şekli olarak tanımlanabilir. Bu iletişim yolunda bireyler internet üzerinden birbirleriyle diyalog kurabilmekte ve yine birbirlerinin paylaşımlarına yorum ya da beğeni yapabilmektedirler (Vural ve Bat, 2010: 3348). Köseoğlu (2012: 60) sosyal medyanın; topluluk oluşturmak, sosyal etkileşim yaratmak ve işbirliği gerektiren ortak projeler üretmek için gerekli alan ve fırsatları yaratan mecralar olduğuna dikkat çekmektedir. Sosyal medyayı ayrıca bireylerin ve toplulukların yüksek düzeyli etkileşimli platformlarda paylaşım ve tartışma yapma, yeniden yaratma/üretme ve içeriği değiştirebilme fırsatlarına sahip olunan web temelli teknolojiler olarak da betimlemektedir.

Göker (2015: 394-395) de sosyal medyanın kişilerarası iletişim biçiminde, boş zaman etkinliklerinde, toplumsal ilişkilerin geliştirilmesinde ve yaygınlaştırılmasında, kamuoyu oluşturulmasında etkili şekilde kullanıldığına vurgu yapmaktadır. Yazar ayrıca sosyal medyanın bir benlik ve kimlik üretiminde, kullanıcıları tarafından benimsenen bir temsil aracına dönüştüğünden de söz etmektedir. Bu bağlamda sosyal medyanın her geçen gün kullanıcı sayısının artmasını, adı geçen mecranın toplumsal yaşamın bir parçası haline dönüşmesinin bir sonucu olduğu şeklinde yorumlamak mümkündür.

Hızla değişen teknolojilerin bir uzantısı olarak yaşamımıza giren sosyal medya kavramı ile bilgisayar ya da akıllı telefon ekranından dünyanın öbür ucundan yapılan paylaşımlar hakkında yorum yapılabilir ve beğenide bulunabilir hale geldik. Hatta yaptığımız paylaşımlar aracılığıyla kendi gündemimizi kendimiz oluşturabilir olduk. Bunları yaparken de birtakım araçları ve ağları kullanmaya başladık. Söz konusu ağlar içinde dünyada en popüler olanı Facebook'tur. Facebook,

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/10 Summer 2015

kullanıcılarına çoklu bir iletişim ortamı sunarak, iletişimin gerçekleşmesi için yeni bir ortam inşa etmiştir. Facebook'un sunduğu bu yenilik ya da yeni ortam, onun popülerliğini her geçen gün artırmaktadır.

Facebook kullanıcıları fotoğraf, yaş, cinsiyet, eğitim durumu, ilgi alanları gibi kişisel özelliklerini yansıttıkları profiller oluşturabilmekte ve bu profiller aracılığıyla özel ya da herkese açık alanda mesajlar göndererek farklı arkadaşlık gurupları kurabilmekte ve onlara üye olabilmektedir (Toprak vd., 2009: 38). Bir Facebook profilinde kullanıcının adı, doğum tarihi, okulu, medeni hali ve e-posta adresi gibi temel bilgiler bulunmaktadır. Söz konusu bu bilgiler Facebook hesabı açmak için yeterli değil gibi gözükse de, kullanıcının sayfasına yükleyeceği bilgi miktarı oldukça fazladır. Facebook kullanıcısı profil, arkadaşlar, fotoğraflar, guruplar, etkinlikler, mesajlar, hesap ayarları ve gizlilik ayarları gibi altı temel kategoriye ayrılan bu ayarları değiştirebilme durumuna sahiptir (Jones ve Soltren, 2005: 5).

Facebook, internette ihtiyaç duyduğumuz pek çok aracın bir araya gelmiş halini bize sunar. Böylelikle Facebook bize farklı internet sayfalarında yapabileceğimiz pek çok şeyi aynı sayfada sunma imkanı verir. Facebook'un sahip olduğu çeşitli fonksiyonları şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Özel mesajlaşma,
- İnsanların kamuya açık mesajlar yapıştıırabileceği bir “duvar”,
- Bir kimsenin kişisel bilgileri,
- Sınırsız depolama alanlarının bulunduğu fotoğraf albümleri,
- Videolar,
- Guruplar,
- Blog gibi işlev gören “notlar”,
- Kullanıcılara sosyal toplantılar organize etme imkanı tanıyan “etkinlikler”,
- Üçüncü kişi geliştiriciler tarafından geliştirilen birçok uygulama (TSE, 2008'ten aktaran Sarı, 2012: 19).

Grimmelmann (2009: 1149) Facebook profilinde; isim, doğum tarihi, siyasi ve dini görüşler, çevrimiçi ve çevrimdışı iletişim bilgileri, cinsiyet, cinsel tercih, ilişki durumu, favori kitaplar, filmler, eğitim, iş geçmişi ve fotoğraf gibi tanınabilir kişisel bilgilerin bulunduğunu söylemiştir. Facebook, bu bilgiler sayesinde kullanıcılarına arkadaş olabilecekleri potansiyel kişileri aramak ve onları arkadaş listelerine eklemek için birçok alet sunmaktadır. Böylece Facebook, yukarıda adı geçen bilgileri tam olarak dolduran kullanıcılar hakkında çok detaylı bilgiye sahip olur ve kullanıcıların kim olduklarından, kimlerle tanış oldukları ya da ilişki içinde bulduklarına kadar kapsamlı bir bilgiye ulaşır. Tıpkı kişinin DNA şifresinin çözümü gibi, kişilik özelliklerinin şifresine de ulaşılmış olur. Zira kişinin cinsiyetinden, arkadaşlarıyla ilişkilerine, hayata dair zevklerinden, dünya görüşüne kadar pek çok bilgiye Facebook'ta verilen bu bilgiler sayesinde erişilmiş olur.

Bu bağlamda kullanıcının kim olduğu ve nasıl bir benlik inşası yaptığı dikkat çekmektedir. Benlik, bireyin kendisinin saydığı ve toplumsal açıdan sonuçlar doğuran bir değer yüklediği özellikler bütünü olarak bireyin “kim olduğunu” tanımlama biçimidir. Kimlik ya da benlik, bireyin kim olduğu hakkında kafasında var olan imajları kapsamaktadır. Bilgin (1994: 208-210) benlik kavramının, kim olduğumuz fikrini kapsadığını ve her zaman aynı kaldığımızı; yani çevre ve yaşam değişse bile bizim değişmediğimize ve bir süreklilik izlenimine gönderdiği ölçüde bir kimlik niteliği

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/10 Summer 2015

taşıdığına vurgu yapmaktadır. Bilgin (2007: 83) ayrıca benlik gelişiminde kendine dıştan bakabilme olgusunun, kendini bir resim olarak görebilme şeklinde nitelendirilmesinin bizi ayna deneyimine götürdüğünü belirtmektedir. Bu deneyim kelimenin dar anlamında; bir çocuğun kendini aynada görerek tanınması anlamına gelirken, daha geniş anlamda kendini, diğerlerinin ona karşı gösterdiği tepkilerde ve ilettikleri mesajlarda kavraması anlamına gelebilmektedir.

Bilgin'in (2007: 85) dikkat çektiği ayna benlik, üç ögeyi bütünleştirmektedir: 1- Diğerlerine sunduğumuz imaj, 2- Diğerlerinin bizim hakkımızdaki yargısı, 3- Bundan doğan pozitif ya da negatif duygular. Başkalarına sunduğumuz imaj; yakın çevre, ailevi ortam ya da dostluk grupları gibi kendimizi oraya ait hissettiğimiz ve "biz" olarak adlandırdığımız birincil gruplar aracılığıyla gelişmektedir.

Bizi, başkalarından farklı kılan en önemli özelliğimiz kimliğimizdir; "benlik" de dediğimiz bu kavram, bizi toplum nezdinde değerli, önemli, tanınan ya da onaylanan birisi olma özelliklerinin bütünüdür. Toplumda kabul edilmemiz ya da edilmememiz benliğimizin bir uzantısıdır. Son dönemlerin favori iletişim ortamlarından biri olan sosyal medya ile bireyler, kendilerine bilinenin yanı sıra yeni yeni benlikler inşa edebilmektedir. Bu yönüyle sosyal medya bireylere; bir "benlik inşası, benlik sunumu ve paylaşımı" imkanı vermektedir (Çalışır, 2014: 180).

Benlik temsiliyle ilişkilendirilen performans "yüz" olarak anlaşılabilir ve bireyler içinde buldukları şartlara göre birden fazla yüze sahip olabilirler. Söz konusu yüzler, bilinçli olduğu gibi bilinçsiz şekilde de başkalarına yansıtılan izlenimlerden ifadelerden oluşmaktadır. Çevrimiçi ortamın benlik performansını temsil etmek için ideal bir çevre sunduğu iddia edilmiştir. Çevrimiçi olan bazı alanlarda sözlü ve sözsüz işaretlerin kontrolü baz alındığında bireyler, tam olarak amaçladıkları yüzü dışarı yansıtan kontrollü performansları bir araya getirebilirler (Papacharissi, 2009: 210).

Görülen o ki Facebook, kullanıcılarına kendilerine ait oluşturdukları dünyalarında bir benlik inşası sunma fırsatı tanımaktadır. Söz konusu inşalar kimi zaman gerçek bizi yansıtırken kimi zaman da olmak istediğimiz bizi yansıtabilmektedir. Zira sanal ortam olması nedeniyle kullanıcıların bilgileri, verdikleri bilgilerle sınırlı kalmakta ve kişi o bilgilere göre tanınmaktadır. Öyle ki hiç tanımadığımız birisi için bu durum tamamen verdiği bilgilere bağımlı kalma durumunu ortaya çıkartmaktadır.

Yöntem

Dünyanın en yaygın sosyal paylaşım sitesi olan Facebook'un dünyadaki kullanıcı sayısının bir milyarı aştığı, Türkiye'deki kullanıcı sayısının da 31 milyonu geçtiği bilinmektedir. Nüfusunun yüzde 40'ından fazlasının Facebook kullanıcısı olan Türkiye, dünya genelinde altıncı sırada bulunurken, Avrupa'da ise zirvede yer almaktadır (<http://webde60.blogspot.com.tr>). Facebook'un Türkiye'de bu denli tercih edilen bir sosyal medya aracı olması, çalışmanın da Facebook üzerinden yürütülmesinde etkin bir rol oynamıştır.

Günümüzde kişiler yediklerinden içtiklerine; gezip gördükleri yerlerden; hoşlandıkları müzisyenlere, kitaplara; dünya görüşlerinden destekledikleri sivil toplum kuruluşlarına; bildiği dillerden, izlediği dizi ya da tv. programlarına; gittikleri sinema, tiyatro, konser vb. etkinliklere kadar pek çok alana dair bilgileri Facebook'ta oluşturdukları sayfalarda paylaşır hale gelmiştir. Hele ki akıllı telefonların hayatımıza girmesiyle birlikte bu tür paylaşımlar artık anında yapılabilir hale gelmiştir. Böylelikle bir kişinin nerede, ne şekilde ve kimlerle birlikte olduğunu kolayca kişisel Facebook sayfasındaki paylaşımından anlamak mümkün hale gelmiştir. Facebook'un sağladığı bu olanaklar zaman zaman kişisel ve cinsiyet özelliklerimizin dışavurumunu ya da toplumun bize biçtiği görev ve sorumlulukların bir uzantısını yansıtabilmektedir. Nitekim kişiler Facebook sayfasındaki paylaşımlarını yaparken kendilerine ait bir kültür ve benlik inşası kurgularken, aynı zamanda

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/10 Summer 2015

fizyolojik cinsiyet ve toplumsal cinsiyet bağlamında paylaşımlar da yapabilmektedir. Söz konusu bu paylaşımların nasıl yapıldığını görebilmek ve gösterebilmek bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

IAB Türkiye İnternet Ölçümleme Araştırması, Facebook'un Türkiye'de en popüler sosyal medya sitesi olduğunu ortaya koymuştur. Araştırmaya göre Temmuz 2013 döneminde 15 yaş üzeri nüfusta Facebook'u birden fazla ziyaret edenlerin oranının yüzde 84'e karşılık geldiğini göstermiştir (Ipsos, 2013). 2013 yılında Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından hazırlanan Gençlik ve Sosyal Medya Araştırma Raporu (2013, 135) verilerine bakıldığında da gençler arasında bu oranın yüzde 89 olduğu dikkat çekmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)'in Türkiye'nin 2015 yılı nüfus sayısı verileri incelendiğinde, nüfusun 77 milyon 695 bin 904 kişi olduğu, bu sayı içinde 15-24 yaş aralığında bulunan gençlerin kapladığı oranın da yüzde 16,5 (12 milyon 782 bin 381 kişi) olduğu tespit edilmiştir (TÜİK, 2015).

Bu bilgilerden hareketle çalışmanın örneklemini, gerek Türkiye'deki Facebook kullanımındaki öncülüğü gerekse de nüfustaki çoğunluğu nedeniyle gençlerin oluşturmasına karar verilmiştir. Böylelikle çalışma kapsamında yazarların kişisel Facebook sayfalarındaki arkadaş listelerinde bulunan Gümüşhane Üniversitesi öğrencilerinden 5 kız, 5 erkek öğrenci çalışmaya dahil edilmiştir. Bu öğrencilerle 2015 Mayıs ayı içerisinde çeşitli günlerde olmak üzere yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılarak, kendilerine ait Facebook sayfasını hangi amaçlara göre oluşturduklarına, bir nevi nasıl bir benlik inşası kurguladıklarına, toplumsal cinsiyet özelliklerinin sayfalarında nasıl temsil edildiğine ve bu konuda ne düşündüklerine ilişkin bilgilere ulaşılmıştır. Çalışmada araştırmaya dahil edilen öğrencilerin isimlerinin anonim kalmasını sağlamak için öğrenciler çalışma boyunca isimlerinin baş harfleri ile kodlanarak anılmıştır. Kendilerine ait fakülte, meslek yüksekokulu, bölüm ve sınıf gibi bilgiler açıkça verildiği için böyle bir kodlama tercih edilmiştir. Ayrıca metin içinde öğrencilerin ifadelerine atıf yapıldığında öncelikle öğrencinin ifadelerine, sonrasında da parantez içinde öğrencinin isminin baş harfi, cinsiyeti ve yaşı ile ilgili bilgilere yer verilmiştir. Bunun nedeni de hangi öğrencinin ne söylediğini anlamak için her seferinde tabloya dönüp bakma gereğini ortadan kaldırma isteğidir.

Çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinin kullanılmasını da Yıldırım ve Şimşek'in, (2004: 107) yarı yapılandırılmış görüşmenin araştırmacıya sunduğu en önemli kolaylık, görüşmenin önceden hazırlanmış protokolüne bağlı olarak sürdürülmesi nedeni ile daha sistematik ve karşılaşılabılır bilgi sunmasıdır, görüşleriyle açıklamak mümkündür. Öte yandan literatür taraması sırasında özellikle bugüne kadar yapılan "sosyal medya" başlıklı çalışmalar incelendiğinde, genellikle içerik analizi temelli nicel, dolayısıyla sayısal değerlerin elde edildiği çalışmaların yoğunlukta olduğu gözlenmiştir. Bu çalışmada daha öncekilerden farklı olarak nitel bilgilere ulaşılmak hedeflenmiştir.

Bulgular ve Yorum

Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Sosyal Medyada Kurulan Benlik İnşasının Temsili, başlıklı bu çalışmada öğrencilerle yapılan görüşmelerden elde edilen bulgular aşağıda verilmiştir. Ancak öncelikle görüşme yapılan öğrencilerin kişisel bilgileri aktarılmıştır. Söz konusu bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/10 Summer 2015

Tablo 1: Görüşme Yapılan Öğrencilerin Kişisel Bilgileri

İsim	Cinsiyeti	Yaşı	Fakültesi/Bölümü/Sınıfı	Memleketi
Ç	Kız	21	Sağlık Meslek Yüksek Okulu/Sağlık Yönetimi 3. Sınıf	Giresun
S	Kız	21	Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi/İnşaat Mühendisliği 3. Sınıf	Trabzon
G	Kız	19	Gümüşhane Meslek Yüksek Okulu/ Laborant ve Veteriner Sağlık/2. Sınıf	Giresun
N	Kız	25	İletişim Fakültesi/Halkla İlişkiler ve Tanıtım/2.Sınıf	Bitlis
S	Kız	23	İletişim Fakültesi/Halkla İlişkiler ve Tanıtım/1.Sınıf	Van
A	Erkek	23	İlahiyat Fakültesi/2. Sınıf	Trabzon
K	Erkek	22	İletişim Fakültesi/Halkla İlişkiler ve Tanıtım/1.Sınıf	Sivas/Divriği
İ	Erkek	21	Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi/Makine Mühendisliği 2. Sınıf	Rize
M	Erkek	22	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi/Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi 3. Sınıf	Kayseri
U	Erkek	22	Sağlık Meslek Yüksekokulu/Sağlık Yönetimi 3. Sınıf	Adana

Bu bölümde görüşme verilerinden elde edilen bulgular alt başlıklar halinde aşağıda verilmektedir.

Yaş, Eğitim, Memleket

Tablo 1’de de gösterildiği üzere görüşmeye dahil edilen öğrencilerin yaş aralığı 19-25 arasında değişmektedir. Çalışmaya dahil edilen öğrencilerin biri (ön lisans) dışında hepsi lisans öğrencisidir. Cinsiyetleri bakımından eşitlik gözetebilmek adına 5 kız 5 de erkek öğrenci, çalışmaya dahil edilmiştir. Öğrencilerin memleketleri de çeşitlilik göstermektedir.

Facebook’un Kullanım Amacı

Öğrencilerle gerçekleştirilen görüşmede elde edilen bilgiler ışığında Facebook’un çoğunlukla bir iletişim aracı olarak kullanıldığı, genellikle arkadaş ve tanıdıklarla haberleşmek ve onların neler yaptıklarından haberdar olmak, bunların yanı sıra da güncel olayları ve haberleri takip etmek amacıyla kullanıldığı bilgisine erişilmiştir. Öğrenciler benzer amaçlar için Facebook’u kullandığını söylese de arada nüans farkları bulunmaktadır. Buna göre diğerlerinden farklılık gösteren şu ifadelerle aşağıda yer verilmiştir:

“Pek fazla dışarı çıkan veya aktif olan bir insan değilim, Facebook üzerinden birazcık aktifliğim var. Genelde boş zamanlarımı değerlendiriyorum ya da haberleri oradan alıyorum.” (G, Kız, 19)

“Facebook’u genelde siyasetten haberdar olabilmek için, başka arkadaşlarla görüşmek için kullanıyorum.” (A, Erkek, 23)

“Facebook’u edebiyat sayfalarını takip etmek ve okumak için kullanıyorum.” (N, Kız, 25)

“Facebook, başkalarına iletmek istediklerime aracı oluyor. Örneğin siyasi konularda eleştirmek istediklerimi bazı mesajlar yoluyla başkalarına duyurma isteğim var.” (S, Kız, 23)

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/10 Summer 2015

“İlk iki yıl yurttan kaldım. Dolayısıyla televizyon izleme gibi bir alışkanlığım kalmadı. Haberleri televizyondan takip edemedim. Sosyal medyanın bu yönden yararlı olduğunu düşünüyorum. Facebook’u daha çok güncel haberlerden haberdar olmak için kullanıyorum. Hem dünyada hem de yakın çevremde neler olduğunu Facebook aracılığıyla öğrenebiliyorum. Ayrıca Gümüşhane’de alışveriş biraz sıkıntı olduğundan Facebook’u butik sayfalarını takip etmek için de kullanıyorum” (S, Kız, 23)

Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere Facebook, bilgi alma ve edinme ortamı olarak algılanmakta ve bu yönüyle bir iletişim aracı gibi kullanılmaktadır. Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından hazırlanan Gençlik ve Sosyal Medya Araştırma Raporunda (2013: 136) da benzer sonuçlar görülmektedir. Raporda; gençlerin sosyal medyayı temel olarak bilgi almak ve sosyalleşmek amacıyla kullandıkları ve bu platformda daha seçici davrandıkları ifade edilmiştir. Ancak bu çalışmada farklı olarak Facebook’u G (Kız, 19), boş zamanını değerlendirmek; N (Kız, 25), edebiyat sayfalarını takip etmek; A (Erkek, 23) ve S (Kız, 23), farklı bir konuya değinerek daha çok siyasi konulardaki gelişmeleri takip etmek ve eleştiride bulunmak için kullandıklarını söylemişlerdir.

Aslına bakılırsa buradaki ifadelerde de dikkat çeken bir nokta, bizi yine toplumsal cinsiyet ayrımına götürmektedir. Nitekim görüşmeye dahil olan kızlardan sadece birisi siyaset ile ilgili konulardaki gelişmeleri takip etmek amacıyla Facebook’u kullandığını söylerken, diğer kızlar iletişim kurmak, arkadaşlarıyla görüşmek, alışveriş yapmak için butik sayfalarında gezinti yapmak ve edebiyat sayfalarını dolaşmak için Facebook’u kullandıklarını söylemişlerdir. Buradan da anlaşılacağı üzere toplumda genellikle siyaset ile ilgili konuların erkek işi olduğu algısını buradaki ifadelerde de görmek mümkündür. En azından bir tek kız öğrencinin bu konuda yorum yapması, bu düşüncüyü desteklemesi bakımından önemlidir. Diğer yandan alışveriş ve edebiyat konularında kadınların daha istekli oldukları düşünülürse, bunun yansımalarının da kız öğrencilerin söylediklerinde vücut bulduğunu görmek mümkündür.

Facebook’taki Paylaşım Durumu

Öğrencilerin verdikleri bilgilerden elde edilen bilgilere göre özellikle kızların fotoğraf paylaşma konusunda istekli oldukları görülmüştür. Bunun dışında paylaşım yapmayı sevmeyenlerin, kendi okudukları bölümle ilgili, sosyal içerikli ve özellikle siyasi konularda paylaşım yapmaktan hoşnut olan öğrencilerin de varlığı dikkat çekmektedir. Bu söylenenler doğrultusunda diğerlerinden farklılaşan birkaç görüş aşağıda verildiği şekliyledir:

“Ben pek fazla paylaşımında bulunmuyorum bulunduğum zamanlarda genelde beğendiğim sayfalardaki komik gördüğüm şeyleri, mensubu olduğum siyasi partinin paylaşımlarını beğenir, paylaşıyorum. Trabzon sporuyum Trabzonspor’un bir haberi olur, onu paylaşıyorum.” (A, Erkek, 23)

“Daha çok sağlıkla ilgili paylaşımlarda bulunuyorum. Sağlıkta; personelin çalışma sistemi, maaşlarına etkileri ya da afet gibi bir durum varsa paylaşıyorum arkadaşlarım görsün diye.” (Ç, Kız, 21)

“Facebook’u genellikle siyasi amaçlı paylaşımlarda bulunmak için kullanıyorum. Parti politikaları ile ilgili siyasal ideolojik içerikli makaleleri, hoşuma giden haberleri ve köşe yazılarını paylaşıyorum.” (M, Erkek, 22)

“Ben fotoğraf çekilmeyi ve fotoğraf çekmeyi çok seviyorum. Fotoğraf paylaşımında da çok bulunuyorum. Güncel olarak önemli konularda da paylaşımım vardır. Ben daha çok okulla ilgili bir şeyler paylaşmaktan yanayım. Benim gördüğüm duyuruları başkaları da görsün amacıyla paylaşım yapmaktayım.” (S, Kız, 21)

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/10 Summer 2015

Yukarıda verilen ifadelerden de anlaşılacağı üzere erkek öğrencilerin ağırlıklı olarak spor ve siyaset konularında, kız öğrencilerin de fotoğraf ile ilgili paylaşımlarda bulunduğu belirtilmiştir. Bu anlamda değerlendirildiğinde, kadın ve erkek için biçilen kültürel inşaların uzantısını burada da görmek mümkündür. Nitekim toplum nezdinde futboldan ve siyasetten ağırlıklı olarak erkeklerin ve fotoğraf çekme ve çektirme hususunda da kadınların hevesli olduğu varsayımından hareket edilirse, görüşme yapılan öğrencilerin söylediklerinde de benzer ifadelerin yer aldığı görmek mümkündür. Zira öğrencilerle yapılan görüşmede kişisel Facebook sayfalarında yaptıkları paylaşımların bu yönde olduğu anlaşılmıştır.

Nelere Beğeni ya da Yorum Yapıldığı

Facebook kişisel sayfalarında nelere beğeni ve yorum yaptıkları sorulan öğrencilerden gelen bilgiler çeşitlilik gösterdiği için burada hepsine yer vermekte fayda görülmüştür. Buna göre öğrencilerin düşünceleri aşağıda aktarılmıştır:

“Beğeni olarak genelde siyaset üzerine ve futbol üzerine beğenim olur, yorum yapmam. Yorum yapmayı sevmiyorum. Çünkü insanların özgürlüğünü kısıtlayıcı faktör olur, diye yorum yapmamayı tercih ediyorum.” (A, Erkek, 23)

“Genelde arkadaşlarımın fotoğraflarını beğeniyorum, çoğu zaman da yorum yapmıyorum.” (Ç, Kız, 21)

“Genelde komik paylaşımları, capsler falan şimdi moda ya da karikatürler falan onları beğeniyorum. Dediğim gibi edebiyata biraz ilgiliyim. Şairlerin sözlerini, şiirlerini falan beğeniyorum, çok takip ediyorum o sayfaları. Bir de akrabalarımın, arkadaşlarımın fotoğraflarına yorum yapıyorum.” (G, Kız, 19)

“Daha çok siyaset haberlerinin altına yorum yapıyorum. Çünkü ben eşitlik ve doğruluktan yanayım. Hangi siyasi parti olduğu fark etmiyor, bir yanlış varsa ben onun altına yorumumu yazarım.” (K, Erkek, 21)

“Genellikle arkadaşlarımın paylaştığı şeyler hoşuma giderse onları beğenirim ve yorum yaparım. Ama çoğunlukla yorum yapmam.” (İ, Erkek, 21)

“Facebook’u haber alma amaçlı kullandığım için genellikle beğeni ve yorum yapmıyorum.” (M, Erkek, 22)

“Yorum çok nadir yapıyorum ve bunlar arkadaşlarıma yönelik oluyor genelde.” (S, Kız, 23)

“İlgimi çeken bir şey olursa yorum yapıyorum. Beğenmiş olmak için beğenmiyorum. İlgimi çekiyorsa, beğenmem gerektiğini düşünüyorsam beğenirim. Siyasetin Facebook üzerinden yapılmasından hoşlanmıyorum. Bu nedenle bu tarz paylaşımları beğenmem. Kişinin kendi fikirlerini sosyal medya üzerinden duyurmasının doğru olduğunu düşünmüyorum. Benim fikirlerimi başka biri beğenmeyebilir veya başkasının düşüncesini ben beğenmeyebilirim, hoşlanmayabilirim. Bu nedenle böyle paylaşımların yersiz olduğunu düşünüyorum.” (S, Kız, 21)

“Düşünce tarzıma uygun gönderileri beğeniyorum. Yorum yaptığım konular, arkadaşlarımın durumları veya benim de etiketlendiğim fotoğraflar.” (U, Erkek, 22)

Facebook sayfalarında yapılan beğeni ve yorumlar farklılık gösterse de aslına bakılırsa söylenenlerden elde edilen sonuçlarda kız öğrencilerin özellikle arkadaşlarının ve kendi fotoğraflarına, erkek öğrencilerin ise siyasi ve yaşam tarzı konularında yapılan beğeni ve yoruma odaklandıkları görülmektedir. Kız öğrencilerin daha gündelik olaylara yoğunlaşması ve erkek öğrencilerin ise Türkiye ve dünya gündemine yön veren siyasi konulara eğilmeleri de yine cinsiyet farklılıklarını ortaya çıkarması bakımından değerlidir. Hatta yukarıdaki ifadelerde yer verildiği üzere

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/10 Summer 2015

bir kız öğrenci siyasi konularda beğeni ve yorum yapmayı özellikle doğru bulmadığını gerekçeleriyle anlatmıştır. Bu tür paylaşımların kedisine uzak olduğundan söz etmiştir. Bu bilgilerin, toplumsal cinsiyet bağlamında anlamlı sonuçları ortaya çıkardığını söylemek mümkündür. Zira bu veriler kız ve erkek öğrencilerin Facebook sayfasında toplumsal cinsiyetin temsilini göstermesi bakımından kayda değer olarak yorumlanmaktadır. Bu bağlamda öğrencilerin çoğunlukla farkında olmadan kendilerine biçilen rollerin uzantılarını kişisel Facebook sayfalarına taşıyarak, toplumsal cinsiyetin temsilini gerçekleştirdikleri gözlemlenmiştir.

Facebook'ta Kimlik Oluşturulurken Sergilenen Performans Durumu

Kimlik, başkalarının bizi nasıl gördüğüdür. Bu anlamda sosyal medya kullanıcıları kimi zaman gerçek hayattaki uzantıları kimi zaman da başkalarının gözünde olmak istedikleri kişinin özelliklerini yansıtarak bir kimlik inşası gerçekleştirmektedirler. Görüşmeler sırasında öğrenciler arasında da bu düşüncede olanlar olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin nasıl bir kimlik inşası oluşturdukları ve bunu yaparken nelere dikkat ettiklerini göstermesi bakımından her bir öğrencinin görüşüne burada yer verilmiştir.

“Facebook sayfamda kendime ait daha çok özgür bir tavır ortaya koyuyorum. İstedğim bir şeyi istediğim şekilde beğenip paylaşabiliyorum, yorum yapmıyorum; ama istesem yapabilirim, bunu belirtmek isterim. Kendim hakkında fazla paylaşımında bulunmam. İnsanlar beni tanımak isterse reel hayatta tanıyabilirler.” (A, Erkek, 23)

“Daha çok gizemli, gizli, çoğu şeyi açık etmeden o şekilde sergilemeye çalışıyorum, her şeyi her sözü paylaşmıyorum.” (Ç, Kız, 21)

“Ailem var genelde Facebook’umda. Dikkat etmeye çalışıyorum ki kendim oluyorum; yani kendim dışımda bir şey yapmıyorum, saygı çerçevesinden dışarı çıkmamaya çalışıyorum ya da insanların beni yanlış tanımaması için genelde çok şey paylaşmamaya çalışıyorum. Çünkü çok fazla aktif olduğumda insanlar farklı düşünüyor bu sefer. Mesela, eve gittiğimde falan akrabalarım ‘G sürekli Facebook’tasın başka işlerin mi var?’ falan diye iğneleyici konuşuyorlar. Başka işler, erkek arkadaş falan işleri oluyor ki, öyle sanıyorlar.” (G, Kız, 19)

“Facebook’taki sayfamı oluştururken dikkat ettiklerimin başında toplum tarafından benimsenmiş olanlara öncelik vermem geliyor. Facebook’ta binden fazla arkadaşım var. Tanınan birisiyim, çevrem geniş ve ailemden insanlar da bu ortamda. Yanlış olacak şeylerden uzak durmaya çalışıyorum. Bazı cinsel içerikli mesajlar olabiliyor, açık resimler, bunlardan kaçmıyorum; çünkü kişiler tarafından farklı taraflara çekilebilir. İnsanlar, yargılamadan infaz etmeyi ve karalamayı çok seviyor.” (K, Erkek, 21)

“Öğrenci olduğum için siyasi konularla ilgili bilgilere sayfamda yer vermiyorum, rengimi belli etmiyorum.” (İ, Erkek, 21)

“Genelde fotoğraf paylaşım, yorum yapılınsın, arkadaşlarla sosyal ağ üzerinden buluşalım, sohbet edelim diye bir düşünce vardır. Ama ben sayfamda genel olarak toplumu bilinçlendirmek için bir yapılandırma yapıyorum.” (M, Erkek, 22)

“Birebir kendim gibi değilim; ama duyarlı bir profil çizerim. Gerçek hayatta daha duyarlıyım, daha derin yaşarım, insanların dikkatini çekebilecek olayları paylaşırım.” (N, Kız, 25)

“Dürüst bir kişilik oluşturmaya çalışıyorum. Gündeme göre değişmemeye çalışıyorum. Evet gündemden etkileniyorum; ama diğer günlerde de aynı hassasiyeti göstermeye çalışıyorum.” (S, Kız, 23)

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/10 Summer 2015

“Ben yaptığım paylaşımlarda olduğumdan fazlasını veya olduğumdan azını göstermiyorum. Gerçek hayatta nasılsam, yaptığım paylaşımlar da o doğrultuda. Yükseklerde gözüm yok. İnsanların beni olduğumdan başkası olarak bilmesi gerektiğini de düşünmüyorum.” (S, Kız, 21)

“Profilimi oluştururken arkadaşlarımın veya yakınlarımlarımın beni nasıl görmesini istediğime özellikle dikkat ederim. Yani başkalarının benim için düşüncesi önemlidir. Aslında profilim tam olarak beni yansıtmıyor, diyebiliriz. Çünkü arkadaşlarımlarımın beni görmesini istediğim şekilde hareket ediyorum. Yani bir bakıma profilimde kısıtlamalara gidiyorum, diyebiliriz. Ya da biraz korku, baskı vb. diyebiliriz bunların nedeni için.” (U, Erkek, 22)

Yukarıdaki ifadelerden yola çıkılarak öğrencilerin Facebook’ta oluşturdukları kimlikler bağlamında da toplumsal cinsiyetin uzantısını görmek mümkündür. Nitekim özellikle G’nin (Kız, 19) söylediklerine bakılırsa, toplumsal mahalle baskısını üzerinde ciddi şekilde hissettiğini ve ona göre bir kimlik inşası gerçekleştirdiğini görmek mümkündür. G’nin sözünü ettiği korkunun daha çok cinsiyet kaynaklı bir korku olduğu anlaşılmaktadır. Ancak U’nun (Erkek, 22) söylediklerinde de bir korku belirtisi ve kendini farklı gösterme isteği dikkat çekmektedir. Fakat bu korkunun daha ziyade siyasi, ailevi ve yaşam tarzı ile ilgili bir korku olduğu gözlenmektedir. Onun ötesinde belki de diğerleri tarafından kabul görme adına başkalarının kendisini görmek istediği şekilde bir kimlik inşasının yapılandırıldığı anlaşılmıştır.

Öğrencilerin söylediklerinden genel olarak şu sonuca varmak mümkündür: Birkaç örnek hariç, cinsiyet bağlamının dışında öğrencilerin kişisel Facebook sayfalarında kendilerine dair bir kimlik inşası kurgularken, sayfalarında hemen her şeyi paylaşma konusunda eğilimli olmadıkları tespit edilmiştir. Bir şekilde kendilerini kısıtladıkları görülmüştür. Bunun nedeni olarak kendilerini çok fazla deşifre etmeme isteğinin yanı sıra, gerçek hayattaki tanıdıklarının Facebook sayfasında da olması gösterilmektedir. Bu da bir anlamda toplumsal cinsiyet kavramı ölçeğinde bizlere biçilen rollerin uzantısını görmemizi sağlamaktadır. Örneğin kızların çok açık fotoğraflar ya da erkeklerin cinsel içerikli görüntüler paylaşmamları yönünde mahalle baskısını üzerlerinde hissettikleri yine yapılan görüşmelerde elde edilen bilgilerdir. Bir de paylaşımlar yapılırken toplum tarafından kabul görme ve onanma durumu da dikkat çekmektedir. Bu da yine bizim üzerimize giydirilen kıyafetleri taşımamız ve dışlanmamamız, kısacası bize biçilen rollerin dışına çıkmamız gerektiği fikrini bilinçaltında taşıdığımızın bir göstergesi olarak algılanabilir.

Gerçek Hayattaki ve Sanal Ortamdaki Kişiliklerin Örtüşmesi Durumu

Görüşme kapsamında görüşülen öğrenciler genellikle gerçek hayattaki kişilikleriyle Facebook’taki kimliklerinin birbiriyle örtüştüğü yönünde bilgiler vermiştir. Ancak her bir öğrenci kendi ile ilgili farklı tanımlamalara yer verdiği için, konunun bütünlüğünü sağlamak adına tüm öğrencilerin görüşleri ve düşünceleri aşağıda derlenmiş haliyle sunulmaktadır.

“Her iki ortamda da aynı benim.” (A, Erkek, 23)

“Profilimdeki ben ile gerçek hayattaki beni bağdaştırabiliyorum. Birbirinin aynısı. Ancak gerçek hayatım ile sanal ortamdaki kurguladığım ya da inşa ettiğim Facebook’taki kimliğim aynı değil. Farklı olan yönleri ise; sanata kültüre ilgim olmasına karşın, sürekli sağlıkla ilgili paylaşımlarda bulunmak zorunda kalıyorum. Bu beni mutlu ediyor, mesleğimi seviyorum. Harici şeylere pek de fazla yer vermiyorum. Kendimi olduğumdan farklı bir kimlikle kurgulamıyorum. Benim profilime bakan birisi benim hakkımda gerçek bilgilere ulaşabilir. Profilimde her şeyi paylaşmıyorum; ama isteyen beni görebilir, beni bulabilir.” (Ç, Kız, 21)

“Tamamen beni yansıttığını düşünüyorum, eğlenceli bir kişiliğe sahibim, gezdiğim gördüğüm yerleri paylaşıyorum, eğlenceli videolar ve siyasi haberlerin altına imzama atıyorum, genel olarak beni yansıtıyor. Facebook kimliğim ile gerçek hayattaki kimliğim birebir beni yansıtıyor.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/10 Summer 2015

Zaten beni tanıyan bilir gezmeyi çok seviyorum, birçok aktiviteye katılıyorum, her hafta farklı bir şehre gidiyorum. Benim Facebook sayfamı inceleyen birisi benim hakkımda gerçek ve samimi bilgilere ulaşabilir. Ama içimize attığımız şeyler tabii ki oluyor. İçsel yaşamımı paylaşmam. Gece olunca başını yastığa koyunca insan farklı oluyor, sorunlarımız oluyor. Bunu kendi içimde yaşamayı daha uygun görüyorum. Sayfamda sadece benim eğlenceli ve siyasi yanımı görebilirler.” (K, Erkek, 21)

“Tabii ki bir özdeşleşme var. Sonuçta paylaştığım şeyleri benimsediğim için paylaşmışımdır. Bu anlamda bir fark göremiyorum. Benim Facebook sayfamı bakan birisi, benim hakkımda bilgi sahibi olabilir. Mesela kitap okumayı çok sevdiğimi, siyasetle ilgilendiğimi çok rahatlıkla anlayabilir. Ben Facebook’ta kimlik inşası oluştururken kişinin kendi özelliklerini yansıtması gerektiğini düşünüyorum.” (M, Erkek, 22)

“Facebook’ta kendimden farklı bir profil çizmem. Kendimden çok da farklı değilim.” (N, Kız, 25)

“Facebook’ta oluşturduğum profil gerçek hayatımın bir uzantısıdır. Sahteci olmamaya özen gösteriyorum.” (S, Kız, 23)

“Ben her insanın kendisini sevmesi gerektiğini düşünüyorum. Ben kendimi sevdiğim için kendimi olduğum gibi tanıtmaktan yanayım. Fazlası benim Facebook hesabımda yoktur. İnsanlar benim Facebook hesabıma baktıklarında benim hakkımda detaylı bilgiye ulaşabilirler. Çünkü profilimde yansıttıklarım gerçektir. Yorumlarımdan belki nasıl biri olduğum hakkında fikir edinebilirler; ama detaylı bir bilgiye ulaşamazlar.” (S, Kız, 21)

“Facebook’taki ben ile gerçek hayattaki ben yüzde 60-70 oranında aynı. Özellikle durum paylaşımlarında bilhassa o günkü, o anki halimi yansıtan cümleler paylaşabiliyorum. Facebook sayfamı bakan birisi benim hakkımda bilgi sahibi olamaz. Çünkü orada gizlemem gereken şeyler olduğunu düşünüyorum. Örneğin ailevi durum veya siyasi kimliğim gibi.” (U, Erkek, 22)

Genellikle görüşülen tüm öğrenciler hem gerçek hayatta hem de sanal ortamda aynı kişilik özelliklerini sergilediklerini dile getirmişlerdir. Çalışmadaki bu bulgu, Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından hazırlanan Gençlik ve Sosyal Medya Araştırma Raporunda (2013: 100) verilen bulgu ile de benzerlik göstermektedir. Nitekim raporda kadın katılımcıların ortalama 4.41 gibi oranla (ki bu oran ilgili bulgunun sunulduğu çizelgeden anlaşıldığı kadarıyla tüm katılımcıların içindeki en yüksek oranı işaret etmektedir) sosyal medyada kendi gerçek adlarını kullandıkları bilgisi verilmiştir. Ancak bu çalışmada kız ve erkek öğrencilerden birer kişi kendilerinin Facebook sayfasındaki görünüşü ile gerçek hayattaki görünüşlerinin birbirinden farklı olduğunu ifade etmişlerdir. Buna göre öğrencilerin ifadeleri şu şekildedir:

“Facebook’ta profil oluştururken olmak istediğim G’yi yansıtıyorum aslında. Gerçek hayatta ben fazla konuşamam, yeni bir ortama falan girdiğimde. Sadece yakın arkadaşlarım beni, ben olarak tanır. Olmak istediğim G her şeyi rahatça söyleyebilen bir G ya da her şeyin üstesinden tek başına gelebilecek olan bir G. Ama biraz silik bir tipim gündelik hayatta. Facebook’ta kendimi öne çıkarmaya çalışıyorum. Gerçek hayattaki G ile sanal alemdeki G kişilik olarak çok da örtüşmüyor. Aslında G’in içi öyle; ama G bunu gerçek hayata yansıtmıyor. Aslında içimde o G var; ama beni yakından tanıyan insanlar biliyor sadece o G’yi. Benim Facebook sayfamı bakan bir kişi beni, benim olmak istediğim G üzerinden tanıyor. Beni biraz daha tanınması gerekiyor. Biraz daha fazla zaman geçirmesi gerekiyor benimle, çok yakın olması gerekiyor ki gerçekten G böyle bir G, diyebilsin. Gerçek hayattaki ve Facebook’taki G çok örtüşmüyor.” (G, Kız, 19)

“Ben tam olarak iki kişilikli bir insanım; ancak bir kişiliğimi gösteriyorum. Normalde mantıksal davranırım; ama duygusal yönümü gösteririm Facebook’ta. Beni seven ve sevmeyen

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/10 Summer 2015

insanların benim o yönümün zayıf yönüm olduğunu düşünmesini istediğim için böyle yapıyorum. Facebook üzerinde kendimi pasifize gösterip, aslında aktif oluyorum. Facebook sayfamda çoğunlukla olmasını istediğim bir İ oluşturdum, böyle bir tercih yaptım. Özel hayatımda beni tanıyanlar, Facebook sayfamdaki ben hakkında fikir sahibi olabilirler; ancak beni hiç tanımayan birisinin sayfamdan yola çıkarak beni tanması zordur.” (İ, Erkek, 21)

Bu anlamda Facebook ortamının kişilere bir özgürlük alanı sağladığı ve sanal olması nedeniyle kişilerin kendilerini gerçek kimliklerinin yanında farklı kimliklerle de kurgulama ihtiyaçları sergilediklerini söylemek mümkündür. G'nin ifadelerinden kalıplarını kırmak isteyen birisi olduğu söylemek mümkündür. Nitekim gerçek hayatında çok çekingen olduğunu söyleyen G, sanal ortamda daha farklı bir kimlik kurgulama girişiminde bulunarak dışa dönük, düşüncelerini rahatça ifade edebilen bir kişi olma eğilimine girmiştir. İ ise başkalarının kendisini daha duygusal birisi olarak tanmasını istediği için Facebook'ta böyle bir kişilik sergilediğinden söz etmektedir.

Toplumsal Cinsiyet Üzerine Düşünceler ve Facebook'taki Yansımaları

Yukarıdaki başlıklara ilişkin sorulan sorularda öğrencilerin kişisel Facebook sayfalarında toplumsal cinsiyeti nasıl temsil ettiklerine dair bilgilere ulaşılmasına karşın, çalışmanın başlığını içermesi bakımından öğrencilere toplumsal cinsiyet kavramı denildiğinde neler anladıkları da sorularak, çalışmayı desteklemek hedeflenmiştir. Ayrıca bu soruyu sorarak Facebook üzerinde bu anlamdaki paylaşımlara ilişkin ne tür görüşleri olduğu da öğrenilmiştir. Aslına bakılırsa öğrenciler diğer sorulara verdikleri cevaplardan daha yoğun olarak bu soruya cevap vermişlerdir. Öğrencilerin bu konu üzerinde söyleyecek çok sözü olduğu da yine görüşmeler sırasında tespit edilmiştir. Bu nedenle de bu başlık altında her bir öğrencinin düşüncesini tek tek vermek yerine söylenenleri belli başlıklar altında toplayarak tasnif etmek uygun görülmüştür. Bundaki amaç da düşüncelerin dağınıklığına meydan vermeden daha sistematik bir biçimde gruplandırmak ve konunun anlaşılabilirliğini güçlendirmektir.

Kimlik ve Önyargı:

Sahip olduğumuz kimlik, bizim aynı zamanda kim olduğumuzun da göstergesidir. Öğrencilerle yapılan görüşmelerde kadın ve erkek kimliğinin sınırlarının net olarak çizildiğini görmek mümkündür. Örneğin Ç'nin (Kız, 21), “Toplumsal cinsiyet, beyinde insanların sahip olduğu düşüncelerdir, kazanmayan o silinmeyen, değişmeyen aslında değiştirilmesi gereken kimliklerdir.” ifadesi ve K'nin (Erkek, 21), “Toplumsal cinsiyet kadın ve erkeğin doğuştan kazanmış olduğu bir kimlik, aile baskısına maruz kalınarak kabullendirilme süreci, kızların daha basit işlere yönlendirilmesi, kadınlara pembe rengin benimsetilmesi, erkeklere mavi rengin benimsetilmesi bu sürecin başlangıcıdır.” ifadesindeki kadın ve erkek kimliğine dair izdüşümleri dikkat çekicidir. Nitekim daha doğmadan cinsiyetimizin belirlenmesiyle birlikte yapılan doğum hazırlıklarında kız çocuğu için pembe, erkek çocuğu için mavi renkli kıyafetler kullanılmaktadır. İşte K, bunlara göndermede bulunarak aslında toplumsal cinsiyet dediğimiz kavramın henüz biz dünyaya gelmeden, cinsiyetimizin belli olmasıyla başladığına ve bununla birlikte de birtakım önyargıların ortaya çıktığına vurgu yapmıştır.

S (Kız, 21), kadın ve erkeğin eşit olduğu düşüncesinden hareketle toplumda kadın kimliğine ilişkin beklentilerin neler olduğunu şu ifadelerle açıklamıştır: “Zaten üniversite okuduğumdan da anlaşılıyor. Kesinlikle erkeğin hiçbir şekilde kadından üstün olduğunu görmüyorum. Kadın ve erkek eşittir. Kadının yapabildiğini erkek de yapabilir. Erkeğin yapabildiğini kadın da yapabilir. Buna kendi hayatımdan örnek vereyim. İnşaat mühendisliği okuyorum. Çoğu insan tarafından erkek mesleği olarak görülüyor. Kadınların inşaatta ne işi var, diye düşünülüyor. Ama ben alanında çok başarılı kadın inşaat mühendisleri tanıyorum. Kadınlardan da erkekler kadar başarılı inşaat mühendisleri olduğunu, olabileceğini düşünüyorum. Kesinlikle ‘kadın erkekle eşit değildir, kadın

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/10 Summer 2015

oturup çocuk bakmalıdır' düşüncesine de katılmıyorum. Bütün kızlar eğitilmelidir. Okumak herkesin hakkıdır. Bu ülkenin okumuş erkeklere olduğu kadar okumuş başarılı kadınlara da ihtiyacı vardır. Kızlarını okutmayıp; ama eşlerini hastaneye götürdüklerinde eşlerine kadın doktorların bakmasını isteyen insanların zihniyetine bir türlü anlam veremiyorum. Kadına biçilen birtakım sıfatlar var. Kadın evde oturmalı, çocuk doğurmalıdır. Erkek ise eve para getiren, evi geçindiren, hükümdar sıfatına sahip olan konumdur. Herkes tarafından böyle düşünülür. Kadının arka planda kalmasının olumsuz sonuçlar doğuracağını düşünüyorum. Kadın ve erkek yan yana yürümelidirler." Eşitlikçi bir söyleme sahip olan S'nin ifadelerinden yola çıkarak, kadına yönelik önyargıların ve kadından beklentilerin ancak eğitim yoluyla düzeltilebileceği sonucuna varmak mümkündür. Bunun en güzel örneğini "kardelenler" projesi ile görmek mümkündür. Nitekim bu proje ile Doğu Anadolu Bölgesi'nde yaşayan kız öğrencilerin lehinde bir karar alınarak, onların eğitim hayatlarına destek vermek için bir sosyal sorumluluk projesi gerçekleştirilmiştir.

M'nin (Erkek 22) şu sözleri de aslına bakılırsa önyargı konusundaki düşünceleri özetlemesi bakımında değerlidir: "Toplumsal cinsiyet bağlamından yola çıkarsak, toplumumuzda kadına yönelik bir önyargı var. Çünkü toplumumuzda kadın evde oturacak, çocuğuna bakacak, büyütecek, annelik yapacak, ev işlerini görecektir düşüncesi var. Ancak son zamanlarda kadın artık açılmaya, çalışmaya, iş hayatında bulunmaya başladı. Ataerkil bir toplum olduğumuz için bu yapıya biraz alışmakta güçlük çektik. Bu nedenle de özellikle erkekler arasında böyle bir önyargı var. Bunu aşmak için kadınlara yönelik pozitif bir ayrımcılığa ihtiyaç olduğunu düşünüyorum." Bir erkek olarak M'nin bu düşünceleri kadına yönelik önyargıların kırılması konusunda umut verici olarak değerlendirilebilir. Ancak N'nin (Kız, 25) "Etrafımda ve dünyada gördüklerim, duyduklarım kadına saygı olmadığını ve kadına karşı bir önyargı olduğunu, kadının özellikle Facebook paylaşımlarında zaman zaman cinsel obje gibi sunulduğunu bana gösteriyor." ifadeleri bir anda bu tablonun karamsar hale dönüşmesine yol açmaktadır.

Çalışmaya dahil edilen 3'nün kız, 2'sinin erkek olduğu toplam 5 öğrencinin kadının kimliği ve ona karşı sahip olunan önyargı konusunda hemfikir olması yüzde 50'lik bir oranı temsil etmesi bakımından dikkat çekicidir. Bu konuda yorum yapan kız öğrencilerin, erkeklerin oranından fazla olmasını da kendi kimliklerinin bir yansıması olarak açıklamak mümkündür.

Bu çalışmada öğrencilerin söylediklerinden elde edilen bilgilerle Altıntaş ve Altınova'nın (2015: 98) "Toplumsal Cinsiyet Algısı İle Sosyo-Ekonomik Değişkenler Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi" başlıklı çalışmalarındaki bulgular arasında benzerlikler olduğu görülmektedir. Adı geçen yazarların çalışmalarından elde ettikleri bulgularda, gelenekselleşmiş ataerkil biçimlerin toplumsal cinsiyeti etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre kadınların çalışma yaşamına fazla girmemesi, eğitimden yoksun kalması, toplumda meydana gelen siyasal gelişmeler ve kadına yönelik önyargılar, toplumsal cinsiyet algısının oluşmasında ve pekiştirilmesinde önemli bir role sahiptir. Görüldüğü gibi söz konusu çalışmada elde edilen bulgular ile bu çalışmada ulaşılan sonuçlar arasında toplumsal cinsiyet bağlamında bir bağlantı bulunmaktadır.

Kadın ve Erkeğin Yapma(ma)sı Uygun Olan Durumlar:

Öğrencilerle yapılan görüşmelerde toplumsal cinsiyet bağlamında Facebook paylaşımlarında kadının ve erkeğin yapmasında sakınca olan ya da olmayan yönlerin neler olduğuna dair bilgilere ulaşılmıştır. Öğrencilerin bakış açılarına göre değişen bu düşüncelerde özellikle kadınların Facebook üzerinde yaptıkları paylaşımlarda bazı noktalarda utanmaları gerektiğini söyleyen öğrencinin şu ifadeleri dikkat çekicidir:

"Facebook'ta bazen kadının görevleri erkeğe, erkeğin görevleri kadına yüklenmiş oluyor. Çok saçma sapan şeyler ortaya çıkabilmekte. Mesela genel olarak söylüyorum, bir erkeğin yaptığı bir şeyin bir kadının da açık bir vaziyette paylaştığını görebiliyoruz. Bunları kadının paylaşması

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/10 Summer 2015

bence yanlış; yani bir yerde söylenildiğinde bunu ancak erkek yapar deniliyorsa, bunu sadece erkek yapmalı, diye düşünüyorum. Örnek vermek gerekirse utanma duygusu olarak söylemek gerekirse, bir kadın bir erkeğe göre bence daha çok utanma duygusuna sahip olmalı. Açık şeyler yazmamalı. İtiraf, dedikodu platformları olsun buralarda çok açık şeyler dile getiriliyor. Kullanılan kelimeleri kadınların ağzına yakıştıramıyorum. Aslında aynı şeyleri erkeklerin de paylaştıkları oluyor. Onlara da yakıştırmıyorum tabii ki de; ama bir kızdaki gibi abes durmuyor erkekte. Toplumda daha çok erkeğe uygun düşen bir şeyi kız yapmamalı. Toplumsal cinsiyet bağlamında baktığımızda, insanların Facebook'ta kendilerini farklı göstermek istediklerini görüyoruz. Kadınlar ya da kızlar, erkeklerden daha rahat paylaşımlarda bulunuyorlar.” (A, Erkek, 23)

A'nın bir erkek olarak kadın ve erkek davranışlarında ayrıma gittiği ve kadınları erkeğe göre daha geride görmek isteyen bir düşünceye sahip birisi olarak değerlendirmek mümkündür. Erkek egemen toplumun erkek üyesi olarak A, kendince kadının bazı konularda erkeğin yaptıklarını yapmaması gerektiğinin sınırlarını açıkça çizmiştir. Erkeğe ve kadına ilişkin düşüncelerin öncelikle ailede sonrasında da toplumda şekillendiği düşünülürse, yetişilen aile ortamlarında küçüklükten beri bu konudaki eğilim ve söylemler, bilinçaltımızda farkında olmadan birtakım bilgilerin yerleşmesine yol açmaktadır. İlerleyen yaşlarda da beklenmedik bir anda ortaya çıkan bu bilgilerin, davranış biçimimizi şekillendirdiğini görmekteyiz. A'nın kadına ilişkin “*utanma duygusu olması*” düşüncesinin temelinde böylesi bir bilinçaltı bilgisinin izlerini görmek mümkündür.

Görüşme sırasında İ'nin (Erkek, 21) söylediklerinde de A'nın söylemlerini destekleyici ifadelerle rastlanmıştır. Ancak İ, kadına ilişkin genel kanının erkeklerin yüzde 90'ında aynı olduğunu; fakat kendisinin hemcinsleri gibi düşünmediğini şöyle dillendirmiştir:

“Kadınların paylaşması gereken şeyler var, paylaşmaması gereken şeyler var. Erkeklerde böyle bir kısıtlama yok. Çünkü özellikle Türkiye'de kadınlar, içine kapalı insanlar. Ama ben kadınların istedikleri gibi davranabileceklerini düşünüyorum; ancak erkeklerin yüzde 90'ı bu şekilde düşünmüyor. Bu yüzde 90'lık kesim kadınların bu kadar rahat davranmamaları gerektiğini düşünüyor. Kadınların belli kalıplarda kalmasını, oturaklı olmasını düşünüyorlar. Mesela istenilen kalıpların dışına çıkan kadınlara Facebook üzerinden sarkıntılık yapıldığını biliyorum. Benzer şekilde küfür eden kızlar için, bu kızdan bir şey olmaz, buna sarkıntılık yapılabilir, düşüncesi hakim oluyor. Bu kızların edep dışı davrandıkları düşünülüyor. Ancak erkek küfür edince bir sorun olmuyor. Örneğin erkeklerin Facebook sayfalarında sağlığa zarar verecek içki, sigara, puro gibi görüntüler paylaşıldığında ‘O, delikanlı adam, işte ne güzel içiyor!’ düşünceleri oluşuyor ve bu durum yorumlara yansıyor; ancak benzer paylaşımlar kızlar tarafından yapıldığında çok ağır şekilde eleştirilerek yorumlar yapılıyor. Çok açık şekilde cinsiyet ayrımcılığı yapılıyor. Bu nedenle Facebook'ta toplumsal cinsiyet bağlamında yapılan paylaşımlardan yola çıkarak erkeğin özgürlük alanı daha fazla, bunun yanında kadına tanınan özgürlük alanı çok kısıtlı, eğer bu sınırların dışına çıkan kadınlar olursa, bu kadınlar belli sıfatlarla yaftalanabiliyorlar.” (İ, Erkek, 21)

İ'nin söylemlerinden yola çıkarak Facebook üzerinde yapılan paylaşımlarda erkeklerin kadınlara göre daha özgür olduğu ve kendilerini daha rahat ifade ederek bir temsiliyet gerçekleştirdiklerini anlamak mümkündür. Facebook sayfalarında erkekler gibi rahat davranan kızlar; toplum, özellikle de erkekler, tarafından edep ihlali yapan ve böyle yaptığı için de kendisine sarkıntılık yapılmasını hak eden kesim olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca nasıl bir davranış modeli sergileyeceği de “*oturaklı kız gibi davranması*” örneğinde olduğunu gibi yine erkekler tarafından belirlenmektedir. Oysa erkeklerin yaptığı paylaşımlarda sergiledikleri rahat davranışlar ise “*erkek adam, ne yapsa yakışır!*” düşüncesiyle perçinleşmektedir.

M'nin (Erkek, 22) “Örneğin bir kız Facebook sayfasına iyi niyetle bir fotoğraf koymuş olsa bile, erkekler bunu kötü niyetli değerlendirebiliyor. Bu durumu o kızla bir ilişki, bağ kurmak için

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/10 Summer 2015

kullanabiliyor. Zaten toplumumuzda da bu var.” ifadelerinden bu konudaki düşüncelerinde erkekleri suçlayıcı bir yan göze çarpmaktadır. Fotoğraf paylaşımı ile ilgili olarak G’nin (Kız, 19) “Mesela bir arkadaşım kız arkadaşıyla fotoğraf paylaştığında bu olay olmuyor; ama ben sıradan bir erkek arkadaşımınla fotoğraf paylaştığımda, neden bir erkekle fotoğrafın var, olayı oluyor. Biz sert bir kelime kullansak, kadın ayıplanıyor; ama erkek sert bir kelime kullansa, erkektir söyler, erkektir yapar oluyor. Ya da biz bir arkadaşımızla bir yorumlaşma falan yapsak, sen niye bir erkekle yorumlaştın olayı, oluyor. Kadın ve erkek burada da ayrılıyor. Toplumsal baskıyı üzerimde hissedip, buna dikkat etmeye çalışıyorum bir kadın olarak. Aslında olmaması gerekir; ama kendimi geri çekiyorum. Yazmak istediğimi değil de yazabilecek olduğum şeyleri yazıyorum. Gerçek düşüncelerimi yansıtamıyorum toplumsal baskıdan dolayı. Bu mahalle baskısı Facebook’ta bile tedirgin ediyor. Bir kadın çok güzel bir fotoğraf paylaşırsa bu kendini gösterme veya farklı bir amaç olarak görülüyor; ama oysa o kadın sadece fotoğrafta hoş çıktığı için paylaşıyordur o fotoğrafı. Ama bir erkek bir fotoğrafını paylaşırsa kimse ona dönüp de bu kendini göstermek istiyor, demiyor. Ben böyle olmasını istemezdim. İnsanlar özgürce istediklerini yapsınlar isterdim; ama böyle oluyor yani.” şeklindeki söylemi, konunun bağlamının kadın ve erkeğin Facebook üzerindeki paylaşımlarında yapması uygun olan ya da olmayan durumlara ek olarak mahalle baskısının da varlığını göstermesi bakımından önemlidir.

Facebook üzerindeki toplumsal cinsiyet yansımalarında kadın ve erkeğin yapmasının uygun olduğu ya da olmadığı eylemler söz konusu olduğunda yüzde 40 oranında bir görüşün dillendirildiği dikkat çekmektedir. Nitekim 10 öğrenciden 4’nün bu konuda fikir bildirdiği ve bunlardan 1’inin kız olduğu görülmektedir. Erkek öğrencilerin bu konuda daha özgürce düşüncelerini açıkladıkları tespit edilmiştir. Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından hazırlanan Gençlik ve Sosyal Medya Araştırma Raporunda (2013: 100) bununla ilgili bir bulgu dikkat çekmektedir. Buna göre erkek katılımcıların yüzde 43.32’si “*tehdit, şantaj*” ve yüzde 42.65’i de “*kötü söz, hakaret ve küfür*” içeren mesajlar yazmayı sosyal medyada etik bulmadıklarını vurgulamışlardır. Bu çalışmada da özellikle erkeklerin bu konuda yorum yapmış olması, adı geçen rapordaki bulguları desteklemesi açısından dikkat çekicidir.

Temsil:

Facebook üzerinde toplumsal cinsiyetin temsiliyeti göz önünde bulundurulduğunda fikir ayrılıkları dikkat çekmektedir. K (Erkek, 21), eşitlik olduğundan söz ederek, “Kadın ve erkeğin Facebook üzerindeki temsili konusunda ise eşitlik var. Kızlar, erkek gibi davranabiliyor. Kızların Facebook üzerinde rahat olduklarını düşünüyorum. Erkeklerin de aynı şekilde rahat olduklarını, hatta dışarıda söylemeye çekindikleri şeyleri buradan rahatça yazıp, paylaştıklarını söyleyebilirim.” derken, U’nun (Erkek, 22), “Toplumsal cinsiyet konusuna dair düşüncelerin ve Facebook’ta paylaşımların yapılmasında bayanların daha cesur olduğunu düşünüyorum. Geçmişe baktığımızda erkeğin yaptığını bir kadının da yağabileceğini düşünmek zordu. Bugün belki aynı şartlarda değiliz; ama kadınların bazı konularda erkeklerin yerini aldığını, alabileceğini düşünüyorum. Kadına yönelik her türlü haksızlığın sosyal medya ortamında tartışıldığını düşünüyorum.” ifadelerinde de zaman içinde kadınlar lehinde bir değişimin yaşandığını görmek mümkündür.

Diğer yandan S’nin (Kız, 23) “Facebook’a kadın ve erkek bağlamında bakacak olursak, kadınların doğru temsil edilmediğini düşünüyorum.” şeklindeki ifadesi, toplumsal cinsiyet bağlamında Facebook’ta temsil konusunda bir eşitsizliğin olduğuna vurgu niteliği taşımaktadır. Benzer şekilde S’nin (Kız, 21) “Sosyal medyada temsili üzerine kadına gereken önemin verilmediğini düşünüyorum.” ifadesinde de kadının temsili konusunda bir eksiklik olduğu vurgulanmıştır.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/10 Summer 2015

Yüzdelik bazda değerlendirmek gerekirse Facebook'da kadın erkek arasındaki temsilin eşitliğinden yüzde 20 oranında söz edilirken, yüzde 20 oranında da temsiliyette bir eşitliğin olmadığı görüşü ortaya çıkmıştır. İlginç olan bir nokta da eşitlikten söz eden öğrencilerin erkek, eşitlik olmadığını savunan öğrencilerin ise kız olmasıdır. Yüzde 60'lık bölümde kalan öğrencilerin ise bu konuda yorum yapmadığı anlaşılmıştır.

Sonuç

Toplumun bizim üzerimize biçtiği ve giymemizi istediği birtakım kıyafetler vardır kimliğimizi yansıtmaması beklenen. Bu kıyafetleri giymediğimiz ya da toplumun bizden beklediği şekilde davranmadığımız anlarda yine toplum tarafından onanmayız ve çirkin sıfatlara maruz kalır, toplumdaki dışlanıyoruz. Cinsiyet özelinde kadının erkek gibi, erkeğin de kadın gibi davranmaması beklenir. Bizden kültürel olarak dünden bugüne aktarılan sorumluluk ve görevleri aksatmadan yerine getirmemiz beklenir. Aksi halde "öteki" oluruz. Bu durum toplumsal cinsiyet bağlamında da değerlendirildiğinde, bize biçilen kimliklerin dışına çıkmamız, çıktığımız zaman da toplum ve mahalle baskı ile karşılaşmamız kaçınılmaz olduğu gerçeğinin hep yanı başımızda durduğunu hatırlatır. Bu kısıtlar ve baskılar ölçüğünde kendimize ait bir kimlik inşası gerçekleştirmeye ve bunu yaşamımızda sergilemeye gayret ederiz. Bu düşüncelerden yola çıkarak gençlerin son dönemlerin en popüler iletişim aracı olarak görülen Facebook üzerinde nasıl bir kimlik inşası gerçekleştirdikleri merak edilmiş ve bu merakı gidermek için böyle bir çalışma yapmak amaçlanmıştır.

Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Sosyal Medyada Kurulan Benlik İnşasının Temsili, başlıklı bu çalışmada Gümüşhane Üniversitesi'nin çeşitli fakülte ve yüksekokullarında okuyan ve yaşları 19 ile 25 arasında değişen yüzdelik oran olarak bir eşitliğin göz önünde bulundurulduğu 5'i kız 5'i erkek toplam 10 öğrenci ile 2015 Mayıs ayı içerisinde yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerde öğrencilerin kişisel Facebook sayfalarında nasıl bir kimlik inşası kurguladıkları ve toplumsal cinsiyet bağlamında bunu nasıl temsil ettiklerine dair bilgilere ulaşılmıştır.

Çalışma kapsamında görüşme yapılan öğrencilerin verdiği bilgilerden yola çıkarak Facebook'un daha ziyade bilgi edinme aracı olarak kullanıldığı anlaşılmıştır. Çünkü öğrenciler Facebook aracılığıyla görüşmediği arkadaşlarıyla ve aileleriyle görüşme fırsatı yakaladıklarını, Türkiye ve dünya gündemini buradan takip ettiklerini dile getirmişlerdir.

Genellikle Facebook üzerinden yorum yapmaktan hoşlanmadığını söyleyen öğrenciler, kendilerinin ve arkadaşlarının fotoğraflarına, futbol ve siyasi konulardaki haber ve makalelere beğenide bulduklarını söylemişlerdir. Bu söylemlerde siyasi konulara erkeklerin eğilim göstermesini, toplumsal cinsiyetin bir uzantısı olarak değerlendirmek mümkündür. Nitekim evlerde siyaset konuşan çoğunlukla babadır ve bu iş genellikle erkeğe atfedilen bir değer olarak gösterilmektedir. Elbette istisnaları vardır; ancak bu görüşmelerde de görüldüğü gibi kız öğrencilerin siyasetle ve futbolla pek ilgilenmedikleri dikkat çekmektedir. Bu da kızlar ve erkekler arasındaki cinsiyet farkının beğenilere yansımalarının bir sonucu olarak algılanmaktadır.

Çalışma sırasında Facebook üzerinde oluşturulan kimliklerin ne şekilde oluşturulduğu ve bu sırada ne gibi konuların ön plana çıktığına dair bilgilerde de ilginç sonuçlara ulaşılmıştır. Zira özellikle G (Kız, 19) adlı öğrencinin dile getirdiği ifadeler, diğerlerinden farklılaşması bakımından önemli olarak görülmüştür. Bu öğrenci Facebook sayfasında kendisini dilediği gibi özgürce ifade etme fırsatı yakalayamadığını, bu durumun da kendisinin kimliğini tam olarak kişisel Facebook sayfasına yansıtmamasına engel olduğunu; çünkü mahalle baskısını üzerinde yoğun şekilde hissettiğini anlatmıştır. Bu anlamda gerçek hayattaki kimliği ile Facebook üzerindeki kurguladığı kimlik arasında farklılıklar olduğunu ifade etmiştir. Diğer öğrenciler ise gerçek hayattaki kimliklerinin uzantılarının Facebook'ta da benzerlik gösterdiğini açıklamışlardır. Ancak öğrencilerle yapılan görüşmelerde ulaşılan bilgilerde dikkat çeken bir nokta var ki; bu da her ne kadar her iki ortamda da

Turkish Studies

aynı kişi olduklarını söylese de aslına bakılırsa Facebook'ta oluşturdukları kimlik inşasında kendilerinin başkaları tarafından nasıl algılandıklarını önemsedikleri ve toplum tarafından kabul gören bir kimlik kurgulamaları yoluna gittikleridir.

Görüşme kapsamında öğrencilere toplumsal cinsiyet kavramı hakkındaki düşünceleri de sorulmuştur. Çalışmanın amacını desteklemesi bakımından sorulan bu soruda aslına bakılırsa dikkat çekici sonuçlara ulaşılmıştır. Elde edilen bilgilerde Ç'nin (Kız, 21) ifade ettiği "... *Bunu bana öğreten toplum değil, okuduğum kitaplar değil, hiçbir şey değildi. Önce annemdi sonra da fitratımdı, çocukluğumdan beri öyleyim.*" sözleri toplumsal cinsiyet rollerimizin bize kültürle aktarıldığının bir işareti olarak yorumlanmaktadır. Toplumsal cinsiyet kavramının bir ananevi özellik sergileyerek, kuşaklar aracılığıyla bir sonraki kuşağa aktarıldığını göstermesi bakımından Ç'nin söylediklerini önemli bir ifade olarak değerlendirmek mümkündür.

Benzer şekilde A (Erkek, 23) adlı erkek öğrencinin de bazı söz ve davranışları kadın ve kızlara yakıştıramadığını söylemesi, ailesinden ve toplumdan kendisine aktarılan bu tarz bilgilerin dışavurumu olarak değerlendirilmektedir. A, toplumun kadına ve erkeğe biçtiği davranış modelleri baz alındığında kendince kadın ve erkek tarafından yapılması ve yapılmaması gereken davranışları ve sözleri "...*Bir erkeğin yaptığı bir şeyin bir kadının da açık bir vaziyette paylaştığını görebiliyoruz. Bunları kadının paylaşması bence yanlış. ... Bir kadın bir erkeğe göre bence daha çok utanma duygusuna sahip olmalı. Açık şeyler yazmamalı. ... Toplumda daha çok erkeğe uygun düşen bir şeyi kız yapmamalı.*" ifadeleriyle dile getirerek, kadın ve kızlar konusundaki düşüncelerini dile getirmiştir. A'nın bu söylemlerinde toplumsal cinsiyet bağlamındaki yaklaşımlar kadın ve kızlar adına ibrenin ekside olduğunu göstermektedir. Bu anlamda cinsiyetçi bir söylemin ön plana çıktığını söylemek mümkündür.

Toplumsal cinsiyet söz konusu olduğunda görüşme yapılan öğrencilerin kadından yana pozitif bir ayrımcılık yaptığı dikkat çekmektedir. Görüşmelerde kadının toplumda ezilen, ikinci sınıf vatandaş olduğu, hor görüldüğü; ama aslında böyle olmaması gerektiği yönünde bilgiler elde edilmiştir. Türkiye gibi ataerkil bir toplumda kadın erkek arasında başta cinsiyetten kaynaklı sonrasında da toplumsal cinsiyet bağlamında ciddi farklar olduğu, öğrencilerin söylemlerinden de elde edilmiştir. Sosyolojik açıdan toplumun bize dünden bugüne aktardığı bilgilerin öğrencilerin belleklerine yansıdığı, bir şekilde gerek aileleri gerekse de buldukları çevre aracılığıyla onlara iletiildiği yine ifade ettikleri düşüncelerinden anlaşılmıştır. Ve öğrencilerin yüzde 50'sinin dikkat çektiği bir nokta da kadının özellikle Facebook üzerinden yaptığı paylaşımlarda eğer onanan bir paylaşım yapmıyorsa, kolaylıkla olumsuz sıfatlarla adlandırılabilirdi gerçeğidir. Kadına ilişkin bu yargıların giderilmesinde de eğitime büyük görev düştüğünü de bir kız öğrenci özellikle vurgulayarak, ancak eğitimle önyargıların aşılabileceğini ifade etmiştir.

Toplumsal cinsiyet bağlamında Facebook'ta nasıl bir benlik inşası yapılandırıldığına ilişkin durumu tespit edebilmek amacıyla öğrencilerle yapılan görüşmelerde elde edilen bilgiler ışığında cinsiyetin uzantılarını her şekilde görmenin mümkün olduğu anlaşılmıştır. Özellikle kız öğrencilerin ifadelerinden de anlaşılacağı üzere, toplumun değer yargılarından bağımsız hareket edemediklerini ve kendilerini kısıtlanmış olarak hissettikleri ve kendilerine özgürlükçü bir alanın sunulmadığı, dolayısıyla da bir kimlik inşası kurgularken rahat davranamadıkları anlaşılmıştır. Bunun yansımalarına dair söylemleri de öğrencilerin ifadelerinden yola çıkarak gerek gündelik yaşamda gerekse de kişisel Facebook sayfalarındaki temsillerinde görmek mümkündür.

Bu çalışma ile toplumsal cinsiyetin Facebook üzerinde nasıl temsil edildiğine ilişkin bilgiler yarı yapılandırılmış bir görüşme yöntemiyle elde edilmiştir. Çalışma bu yönüyle, bundan sonra yapılacak çalışmalara fikir vermesi bakımından değerli olarak görülmektedir. Benzer konuda çalışma

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/10 Summer 2015

yapan araştırmacılar, bu çalışmadan elde edecekleri bilgileri geliştirerek hem nicel hem de nitel bilgilerin aynı anda kullanılabilmesi için bir başka çalışmayı gerçekleştirebilirler.

KAYNAKÇA

- ALTUNTAŞ, Onur ve ALTINOVA, Hasan Hüseyin (2015). “Toplumsal Cinsiyet Algısı İle Sosyo-Ekonomik Değişkenler Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi”, *Turkish Studies – International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume: 10/6, Spring 2015, p. 83-100, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.7674> ISSN: 1308-2140, Ankara, Turkey.
- BHASİN, Kamla (2003). *Toplumsal Cinsiyet-Bize Yüklenen Roller*, Çeviren: Kader Ay, İstanbul: Kadınlarla Dayanışma Vakfı KADAV Yayınları.
- BİLGİN, Nuri (1994). *Sosyal Bilimlerin Kavşağında Kimlik Sorunu*, İzmir: Ege Yayıncılık.
- BİLGİN, Nuri (2007). *Kimlik İnşası*, İzmir: Aşina Yayıncılık.
- BUTLER, Judith (2008). *Cinsiyet Belası*, İstanbul: Metis Yayınları.
- BUTLER, Judith (2009). “Toplumsal Cinsiyet Düzenlemeleri”, *Cogito*, Sayı: 58 (Bahar), İstanbul: YKY.
- ÇALIŞIR, Gülsüm (2014). *Dijital İletişim Etkisi-Uluslararası Akademik Konferansı Bildiri Kitabı* içinde “Sosyal Medyada Benlik İnşası, Sunumu ve Tüketimi”, İstanbul Ticaret Üniversitesi, 1. Baskı, İstanbul: İskenderiye Kitap.
- GENÇLİK ve SPOR BAKANLIĞI (2013). *Gençlik ve Sosyal Medya Araştırma Raporu*, Eğitim, Kültür ve Araştırma Yayın No: 79, Gençlik Araştırmaları Yayın No: 4, Editör: Mehmet Bulut, Afşar Matbaacılık.
- GIDDENS, Anthony (2000). *Sosyoloji*, Çeviren: Cemal Güzel ve Hüseyin Özel, Ankara: Ayraç Yayınevi.
- GÖKER, Göksel (2015). “İletişimin McDondaldlaşması: Sosyal Medya Üzerine Bir İnceleme”, *Turkish Studies – International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume: 10/2, Winter 2015, p. 389-410, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.7641> ISSN: 1308-2140, Ankara, Turkey.
- GRIMMELMANN, James (2009). *Saving Facebook*, 94 Iowa Law Review, p.1137-1206.http://www.law.yale.edu/documents/pdf/Alumni_Affairs/Grimmelmann_Saving_Facebook.pdf Erişim Tarihi: 2 Mayıs 2015.
- HENSLIN, James M. (2003). *Social Problems*, New Jersey: Prentice Hall.
- IPSOS (2013). *IAB Türkiye İnternet Ölçümleme Araştırması*, Yapısal Çalışması Temmuz 2013, <http://www.iabturkiye.org/top20?page=1> Erişim Tarihi: 1 Mayıs 2015.
- JONES, Harvey; SOLTREN, José Hiram (2005). *Facebook: Threats to Privacy*. <http://groups.csail.mit.edu/mac/classes/6.805/student-papers/fall05-papers/facebook.pdf> Erişim Tarihi: 2 Mayıs 2015.
- KAHRAMAN ve diğ. (2014). “Nevşehir Hacıbektaş Veli Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet Algısı Araştırması”, *Turkish Studies – International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume: 9/2, Vinter 2014, p. 811-831, Ankara, Turkey.
- KÖSEOĞLU, Özgür (2012). “Sosyal Ağ Sitesi Kullanıcılarının Motivasyonları: Facebook Üzerine Bir Araştırma”, *Selçuk İletişim Dergisi*, Cilt: 7, Sayı: 2, ss. 58-81.

- MARSHALL, Gordon (2003). *Sosyoloji Sözlüğü*, Çeviren: Osman Akınhay, Derya Kömürçü, Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- OGLESBY, Carl A.; HILL, K.L. (1993). *Gender and Sport*, Handbook of Resarch on Sport Pshchology, New York: Macmillian Publishing Company.
- OUTHWAITE, William (2003). *The Blackwell Dictionary of Modern Social Thought*, USA: Blackwell Publishing.
- ÖKTEN, Şevket (2009). “Toplumsal Cinsiyet ve İktidar: Güneydoğu Anadolu Bölgesinin Toplumsal Cinsiyet Düzeni”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2/8 Yaz, 2009, ss. 303-312.
- ÖZTÜRK, Mesude Canan (2013). *Dijital İletişim ve Yeni Medya* içinde “Sosyal Medya ve Kurumsal İletişim”, Editör: Mesude Canan Öztürk, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayın No: 2956, Açıköğretim Fakültesi Yayın No: 1911, 1. Baskı, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web Ofset Tesisleri.
- PAPACHARISSI, Zizi (2009). “The Virtual Geographies of Social Network: A Comparatative Analysis of Facebook, LinkedIn and ASmall World”, *New Media & Society*, Volume 11 (1&2), p.199-220.
- PILCHER, Jane; WHELEHEN, Imelda (2004). *50 Key Concepts in Gender Studies*, London: Sage Publications.
- SARI, Özlem (2012). *Türkiye’de Facebook Kullanıcılarının Mahremiyet Algısı ve Kimlik İnşası Üzerine Bir Çalışma*, T.C. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gazetecilik Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- SCOTT, Joan W. (2007). *Toplumsal Cinsiyet: Faydalı Bir Analiz Kategorisi*, Çeviren: Aykut Tunç Kılıç, İstanbul: Agora Kitaplığı.
- TOPRAK, Ali vd. (2009). *Toplumsal Paylaşım Ağı Facebook: “görülüyorum öyleyse varım!”*, İstanbul: Kalkedon Yayınları.
- TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU (TÜİK) (2015). *Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları*, <http://tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist> Erişim Tarihi: 1 Mayıs 2015.
- VURAL, Beril; BAT, Mikail (2010). “ Yeni Bir İletişim Ortamı Olarak Sosyal Medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesine Yönelik Olarak Bir Çalışma”, *Journal of Yasar University*, Cilt: 20, Sayı: 5, ss. 3348-3382.
- YAŞIN DÖKMEN, Zehra (2004). *Toplumsal Cinsiyet: Sosyal Psikolojik Açıklamalar*, İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- YILDIRIM, Ali; ŞİMŞEK, Hasan (2004). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 4. Basım, Ankara: Seçkin Yayınları.
- <http://webde60.blogspot.com.tr> Erişim Tarihi: 1 Mayıs 2015.

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

- ÇALIŞIR, G., OKUR ÇAKICI, F., (2015). “Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Sosyal Medyada Kurulan Benlik İnşasının Temsili / Representation Of Individuality Construction Established In Social Media In The Context Of Gender”, *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN: 1308-2140, (Prof. Dr. Şefik Yaşar Armağanı), Volume 10/10 Summer 2015, ANKARA/TURKEY, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8525>, p. 267-290.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/10 Summer 2015

